Eelerwoude
Op weg naar 100% natuurinclusief

Notitie nadere onderzoeken Westerhaar-Vriezenveensewijk

Sloop en nieuwbouw D'Oale Bouw, Westerhaar-Vriezenveensewijk

Projectnummer:	202944
Datum:	4-2-2022
Projectleider:	N. Otten
Opgesteld:	M. van der Heide

Aanleiding

Mijande Wonen is voornemens de wijk D' Oale Bouw in Westerhaar-Vriezenveensewijk te verduurzamen. Voor de realisatie van deze ontwikkeling is een toetsing van de plannen aan natuurwetgeving en -beleid noodzakelijk uitgevoerd. Met deze toetsing is duidelijk geworden hoe de ontwikkeling gerealiseerd kan worden binnen de kaders van de natuurbescherming.

Mijande Wonen is voornemens de werkzaamheden gefaseerd uit te voeren. Voor de eerste fase heeft Eelerwoude een nader onderzoek uitgevoerd in 2019 (Flora en faunaonderzoek Westerhaar – Vriezenveensewijk, Eelerwoude 2019). In een later stadium is het plangebied uitgebreid. Voor deze uitbreiding heeft Eelerwoude in 2020 – 2021 eveneens een nader onderzoek uitgevoerd (Nader onderzoek Wet natuurbescherming Oale bouw Westerhaar 2021 P200527). Onderhavige notitie dient ter voorbereiding voor het opstellen van het projectplan, benodigd voor het aanvragen van een ontheffing Wet natuurbescherming. In deze notitie worden eerst alle inventarisatiegegevens van beide onderzoeken verzameld en samengevoegd. De verzamelde gegevens worden weergegeven in overzichtelijke kaarten en tabellen. Deze notitie richt zich op het verkrijgen van een geïnformeerd beeld van de aangetroffen soorten, aantallen en verblijfplaatsen.

Huidige situatie en ontwikkeling

Het plangebied (afbeelding 1) betreft de gehele wijk D' Oale Bouw aan de oostkant van Westerhaar-Vriezenveensewijk (verder aangeduid als Westerhaar). Het betreffen voornamelijk woningen uit de jaren '30 en '50 met enkele uit de jaren '70 van de vorige eeuw. De vrijstaande of twee-onder-één-kap woningen staan op zeer ruime kavels met relatief veel groen, daarnaast zijn er ook veel kleine bijgebouwen aanwezig in de vorm van schuurtjes, uiteenlopend in grootte. Aan de oostkant, de kant van de Veenstraat, grenst het plangebied aan het buitengebied en de N36. Door de nabijheid van het buitengebied met veel grote water- en landschapselementen en grote natuurgebieden als de Engbertsdijkvenen ten oosten van de N36 is het dorp en de wijk D' Oale Bouw zeer geschikt als leefgebied voor soorten als huismus en verschillende soorten vleermuizen. Hier komt bij dat ook de woningen erg geschikt zijn door de aanwezigheid van niet na-geïsoleerde spouwmuren, dakbeschot en overhangende gevelpannen. Hiernaast ontbreken ook fauna werende voorzieningen als vogelschroot en bijenbekjes.

Plangebied Mijande Wonen

Eelerwoude

Oale Bouw Westerhaar-Vriezenveensewijk

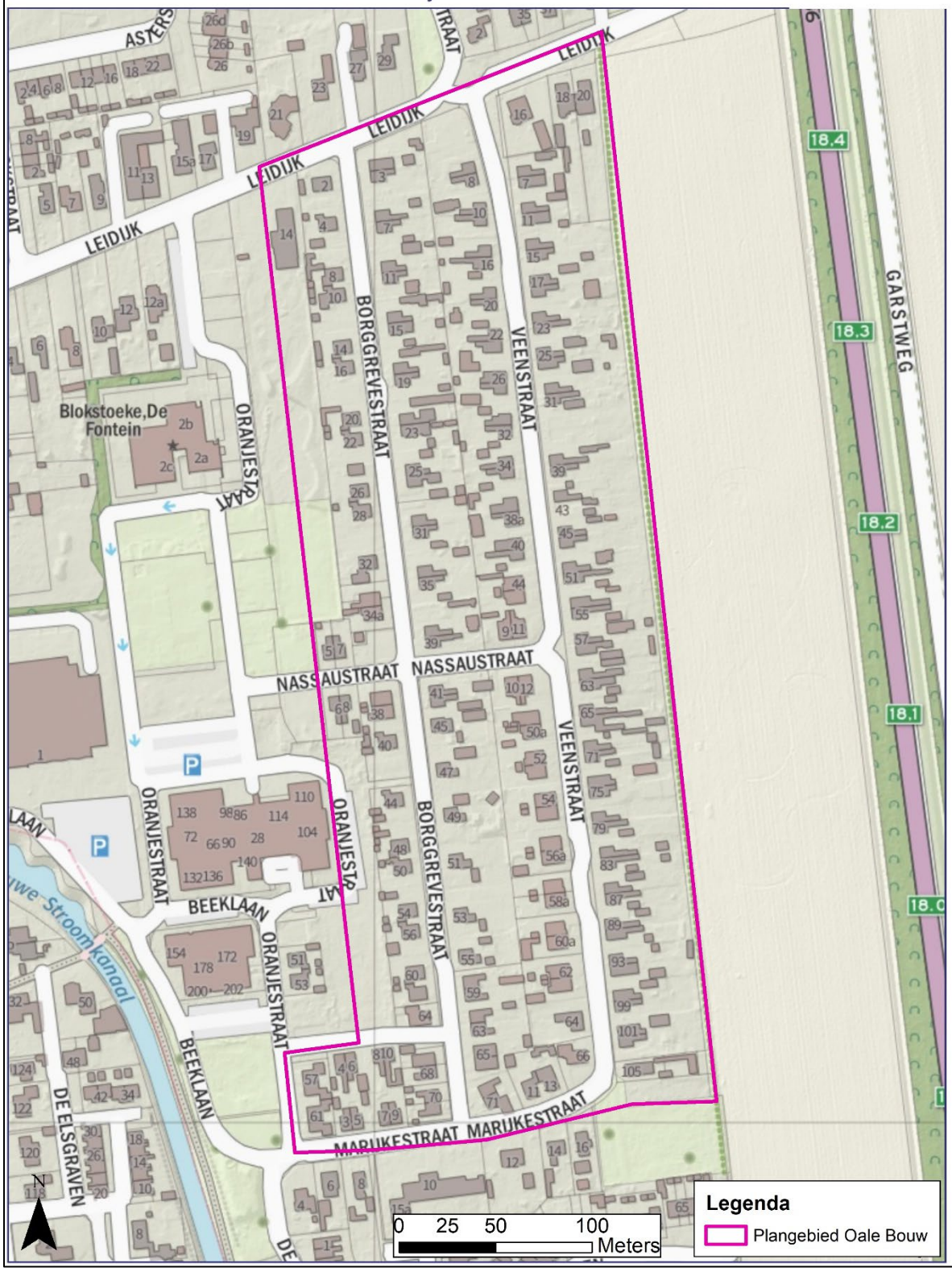

Mijande Wonen is voornemens meer dan 100 woningen in de wijk D' Oale Bouw te slopen om hiervoor nieuwe, duurzame woningen te realiseren. Het doel is het verduurzamen en het creëren van een toekomstbestendige woningvoorraad welke gemakkelijker is te behouden en te beheren (afbeelding 2). Dit alles moet de leefbaarheid in de wijk ten goed komen. De sloop van de woningen zal gefaseerd worden uitgevoerd, de precieze planning is echter nog niet bekend. Vermoedelijk wordt de sloop van de woningen binnen 4-6 jaar uitgevoerd, in 2021 zullen mogelijk de vijf eerste, leegstaande woningen worden gesloopt.

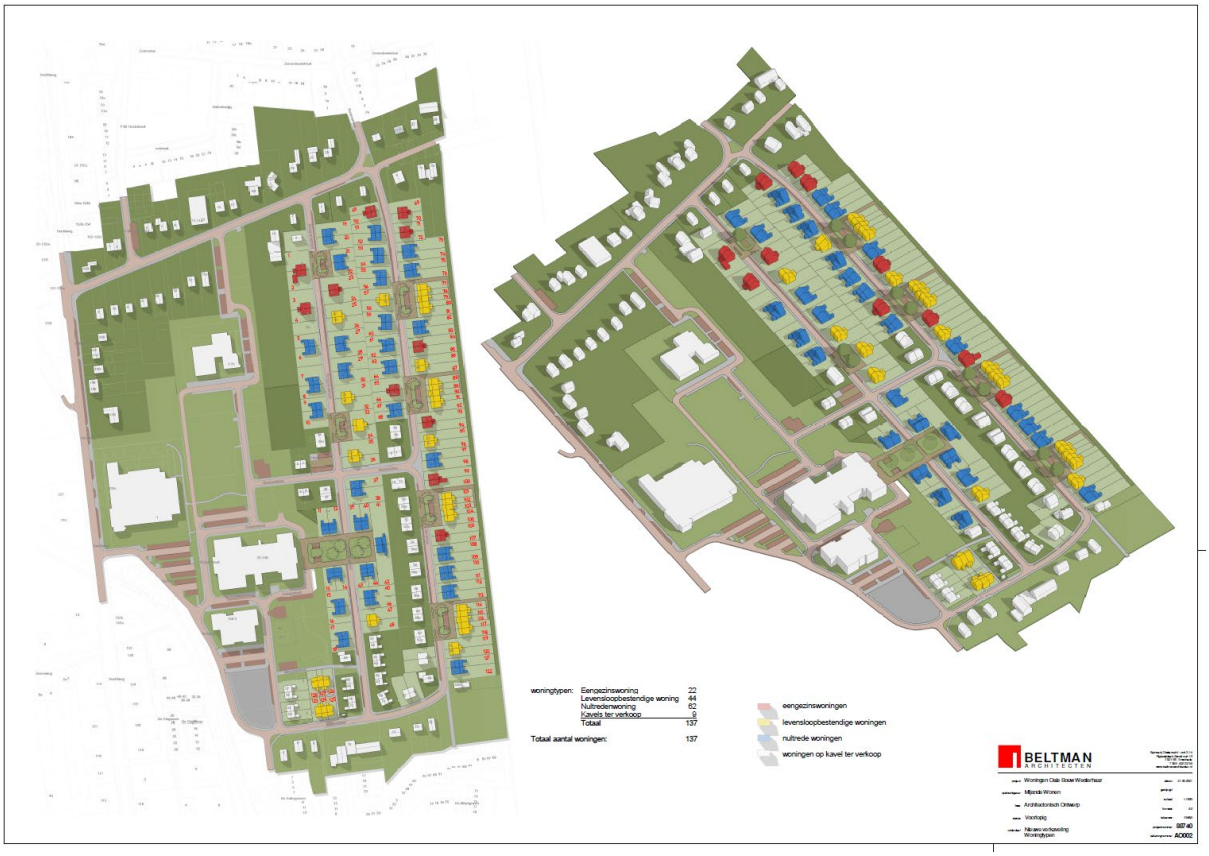

Methode

De aanwezige natuurwaarden zijn in beeld gebracht op basis van een verkenning van bestaande inventarisatiegegevens en gericht onderzoek naar vleermuizen, huismus, gierzwaluw en spreeuw.

Bureauonderzoek

Voor het bureauonderzoek is gebruikgemaakt van landelijke, provinciale en indien beschikbaar regionale verspreidingsinformatie:

- NDFF (Nationale Databank Flora en Fauna) (NDFF, 2021).
- De flora- en faunadatabase van Eelerwoude is eveneens geraadpleegd. Eelerwoude heeft meerdere onderzoeken in de wijk uitgevoerd. De data van deze onderzoeken is opgeslagen in deze database.
- De flora- en faunadatabase van Eelerwoude is eveneens geraadpleegd. Eelerwoude heeft meerdere onderzoeken in de nabije omgeving uitgevoerd. De data van deze onderzoeken zijn opgeslagen in deze database. Zie de literatuurlijst voor een totale lijst van de geraadpleegde bronnen.

Veldbezoek

Op basis van een aantal veldbezoeken is het plangebied onderzocht op de aanwezigheid van verblijfplaatsen en de functionele leefomgeving van vleermuizen, huismus en gierzwaluw, hiernaast zijn ook waarnemingen van spreeuw meegenomen tijdens alle onderzoeken. De onderzoeken zijn uitgevoerd door V. de Lenne, J. Eertman, N. Otten, B ten Dam en M. van der Heide. Betreffende personen zijn ecologische adviseur en werkzaam bij Eelerwoude (Kader – Ecologisch deskundige). In tabel 1 zijn de onderzoekdata weergegeven. Hierbij zijn tevens de onderzoekers, starttijd en weersomstandigheden genoteerd.

Kader - Ecologisch deskundige

De veldmedewerkers van Eelerwoude beschikken over een uitgebreide ervaring met de betreffende soortgroepen en voldoen aan de criteria van 'ecologisch deskundige'. Met een ecologisch deskundige wordt bedoeld een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis dienen te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO- dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- op MBO-niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Wet natuurbescherming, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of
- als ecoloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals bijvoorbeeld een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdiervereniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN EIS Nederland, FLORON, Sovon Vogelonderzoek Nederland, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk Gebied; en/of

Tabel 1: Type onderzoek, datum, start- en eindtijd, onderzoeker(s) en de weersomstandigheden, genoteerd per veldbezoek.

Datum	Type onderzoek	Start – eindtijd	Onderzoeker	Weersomstandigheden
01-05-2019	Huismusonderzoek	09:00 – 12:00	V. de Lenne	15 °C, droog, half bewolkt, windkracht 2 Bft
14-05-2019	Huismusonderzoek	09:00 – 12:00	V. de Lenne	14 °C, droog, licht bewolkt, windkracht 2 Bft
22-05-2019	Kraamonderzoek vleermuizen & gierzwaluw	21:00 – 00:10	V. de Lenne & J. Eertman	14 °C, droog, licht bewolkt, windkracht 2 Bft
14-06-2019	Kraamonderzoek vleermuizen & gierzwaluw	03:00 – 05:30	V. de Lenne & J. Eertman	12 °C, droog, licht bewolkt, windkracht 1 Bft
10-07-2019	Kraamonderzoek vleermuizen & gierzwaluw	21:30 – 23:45	V. de Lenne & J. Eertman	17 °C, droog, heldere hemel, windkracht 1 Bft
21-08-2019	Baltsonderzoek vleermuizen	21:30 – 23:45	V. de Lenne	18 °C, droog, heldere hemel, windkracht 1 Bft
17-09-2019	Baltsonderzoek vleermuizen	20:00 – 23:00	V. de Lenne	12 °C, droog, licht bewolkt, windkracht 2 Bft
24-08-2020	Baltsonderzoek vleermuizen	22:10 – 23:57	N. Otten	17 °C, droog, zwaar bewolkt, windkracht 1 Bft

16-09-2020	Baltsonderzoek vleermuizen	21:08 – 23:08	N. Otten	16 °C, droog, zwaar bewolkt, windkracht 2 Bft
14-04-2021	Huismusonderzoek	09:15 – 10:45	N. Otten	9 °C, droog, half bewolkt, windkracht 2 Bft
28-04-2021	Huismusonderzoek	10:15 – 12:10	N. Otten	16 °C, droog, licht bewolkt, windkracht 1 Bft
07-06-2021	Kraamonderzoek vleermuizen & gierzwaluw	20:20 – 22:15	B. ten Dam & M. van der Heide	22 °C, droog, heldere hemel, windkracht 3 Bft
22-06-2021	Kraamonderzoek vleermuizen & gierzwaluw	20:45 – 22:30	B. ten Dam	14 °C, droog, licht bewolkt, windkracht 3 Bft
06-07-2021	Kraamonderzoek vleermuizen (ochtendronde)	03:00 – 05:15	B. ten Dam & M. van der Heide	22 °C, droog, heldere hemel, windkracht 3 Bft
06-07-2021	Kraamonderzoek vleermuizen & gierzwaluw	20:45 – 22:30	B. ten Dam & M. van der Heide	14 °C, droog, licht bewolkt, windkracht 3 Bft
12-07-2021	Kraamonderzoek vleermuizen (ochtendronde)	03:15 – 05:25	B. ten Dam	18 °C, droog, half bewolkt, windkracht 1 Bft
12-07-2021	Kraamonderzoek vleermuizen & gierzwaluw	20:55 – 23:10	B. ten Dam & M. van der Heide	22 °C, droog, half bewolkt, windkracht 2 Bft
17-07-2021	Kraamonderzoek vleermuizen (ochtendronde)	03:15 – 05:15	B. ten Dam & M. van der Heide	16 °C, droog, licht bewolkt, windkracht 2 Bft
11-08-2021	Baltsonderzoek vleermuizen	22:15 – 23:00	N. Otten & B. ten Dam	16 °C, droog, half bewolkt, windkracht 1 Bft.
30-08-2021	Baltsonderzoek vleermuizen	00:00 – 01:15	B. ten Dam	15°C, droog, onbewolkt, windkracht 1 Bft.

Vleermuizen

Bij de uitvoering van het vleermuisonderzoek is gewerkt volgens het 'Protocol voor vleermuisinventarisaties' dat in 2017 en 2021 is geëvalueerd door deskundigen van het Netwerk Groene Bureaus, de Zoogdiervereniging en de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO). Het protocol is daarmee aangepast naar de meest recente wetenschappelijke inzichten.

Het vleermuisonderzoek heeft zich gericht op het vaststellen van de soortensamenstelling, de aantallen, de gebruiksfunctie van het gebied en het vaststellen van verblijfplaatsen (kraamverblijven, winterverblijfplaatsen, zomerverblijven, etc.), vliegroutes en foerageergebieden. Het onderzoek heeft zich geconcentreerd op de

aanwezigheid van verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuizen en laatvlieger vanwege de geschiktheid van het type bebouwing voor deze soorten. Uiteraard is tijdens de veldbezoeken ook aandacht besteed aan eventuele andere beschermde vleermuissoorten binnen het plangebied.

Vogels
Bij broedvogelinventarisaties van huismus en gierzwaluw is gewerkt volgens het Kennisdocument Huismus en Gierzwaluw (BIJ12, 2017). Hierbij zijn waarnemingen die op broedgevallen of een territorium duiden in verschillende inventarisatierondes genoteerd op kaart. Vervolgens is op basis van deze waarnemingen een kaart met territoria vastgesteld.

De veldbezoeken hebben zich vooral op de soorten die jaarrond gebruik maken van vaste rust- en verblijfplaatsen gericht (zgn. 'jaarrond-soorten' en 'categorie 5-soorten'). Onder de categorie 5-soorten vallen ook spreeuw en huiszwaluw, welke indien aangetroffen ook zijn meegenomen bij de inventarisatierondes.

Resultaten

Vleermuizen

Tijdens het vleermuisonderzoek (2019 en 2020/2021) zijn binnen het plangebied vijf soorten vastgesteld: gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger en rosse vleermuis. Hieronder worden kort de aangetroffen verblijfsfuncties binnen het plangebied weergegeven.

Gedurende het zomer-/kraamonderzoek (2019 en 2020/2021) zijn acht zomerverblijfplaatsen vastgesteld bij de volgende woningen:

Gewone dwergvleermuis:

- Veenstraat 16;
- Veenstraat 49;
- Veenstraat 75;
- Veenstraat 95;
- Borggrevestraat 50;
- Borggrevestraat 72;
- Oranjestraat 63.

Laatvlieger:

- Marijkestraat 3.

Gedurende het baltsonderzoek in (2019 en 2020/2021) zijn paar- en baltsverblijfplaatsen waargenomen van gewone dwergvleermuis in de onderstaande woningen. Hierbij is niet precies vastgesteld wat de exacte locatie was van deze verblijfplaats. Hierbij is enkel vastgesteld in welke woning of in welk woningblok de verblijfplaats zich bevindt:

- Borggrevestraat 1/3;
- Borggrevestraat 9/11;
- Borggrevestraat 10;
- Borggrevestraat 37/39;
- Borggrevestraat 40;
- Borggrevestraat 50;
- Borggrevestraat 66;
- Veenstraat 6/8;
- Veenstraat 14/16;
- Veenstraat 38a;
- Veenstraat 41/43;
- Veenstraat 91.

Binnen en rondom het plangebied zijn geen kraamverblijfplaatsen vastgesteld. Alle waargenomen vleermuizen en verblijfplaatsen staan weergegeven in afbeelding 3.

Verblijfplaatsen Mijande Wonen 2019-2021

Vleermuizen Westerhaar

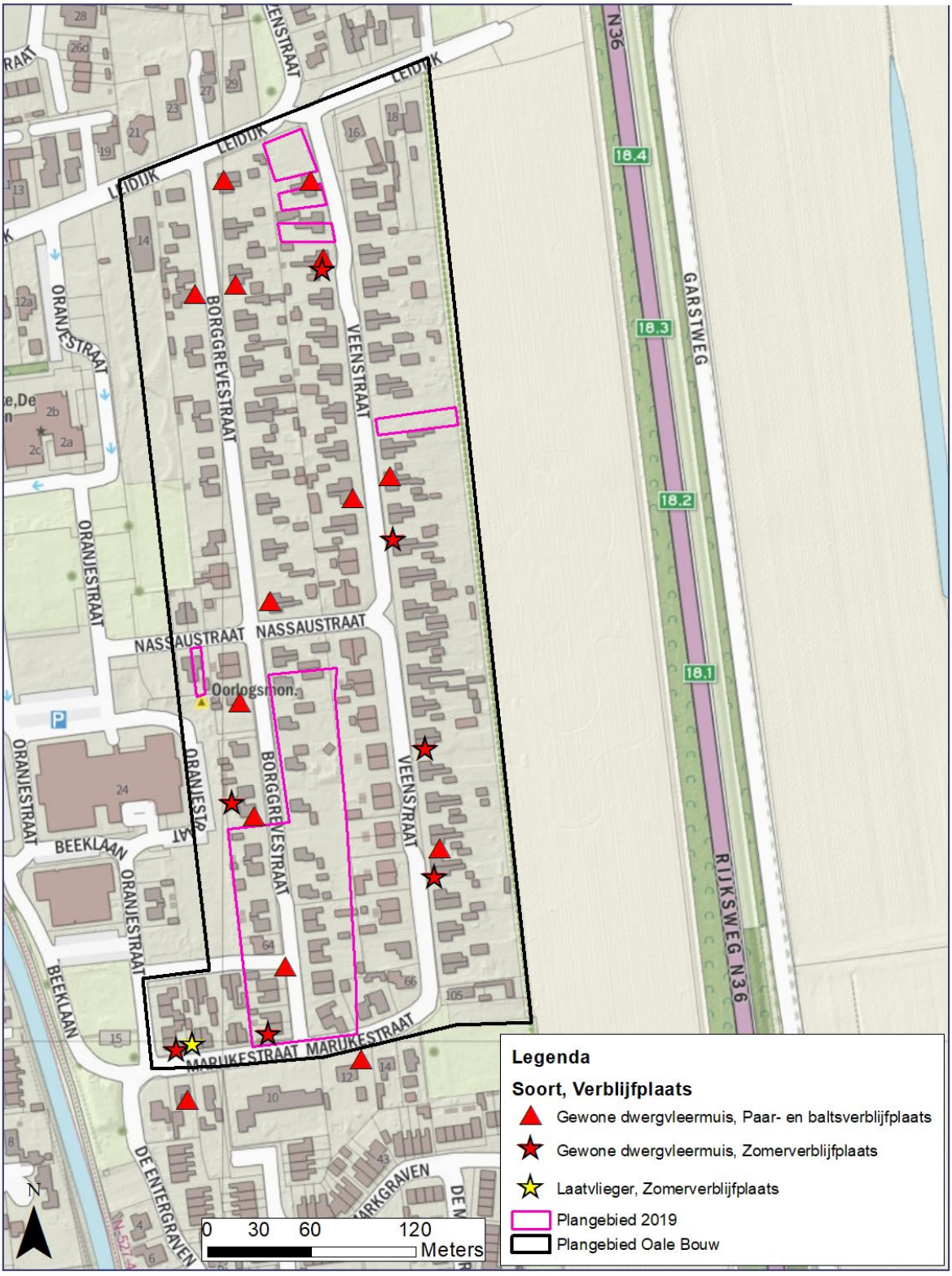

Afbeelding 3. Waargenomen vleermuizen gedurende de onderzoeken van 2019 en 2020/2021.

Broedvogels

Tijdens het broedvogelonderzoek (2019 en 2020/2021) zijn binnen het plangebied drie soorten vastgesteld: huismus, gierzwaluw en spreeuw. Hieronder wordt per soort toegelicht hoeveel en waar nestplaatsen zijn aangetroffen.

Huismus

Gedurende de twee onderzoeken zijn in totaal 68 broedparen van de huismus vastgesteld binnen het plangebied. De meeste waarnemingen zijn hierbij geclusterd in het zuidoosten van de wijk, aan de Veenstraat en het noordwesten aan de Borggrevestraat. Nesten zijn waargenomen bij de volgende woningen en staan tevens weergegeven in afbeelding 4:

- Borggrevestraat 1;
- Borggrevestraat 2;
- Borggrevestraat 8;
- Borggrevestraat 9 (2 nesten);
- Borggrevestraat 10;
- Borggrevestraat 11;
- Borggrevestraat 16;
- Borggrevestraat 22;
- Borggrevestraat 32 (2 nesten);
- Borggrevestraat 34 (2 nesten);
- Borggrevestraat 34a;
- Borggrevestraat 35;
- Borggrevestraat 37 (3 nesten);
- Borggrevestraat 41;
- Borggrevestraat 43;
- Borggrevestraat 48;
- Borggrevestraat 49;
- Borggrevestraat 51;
- Borggrevestraat 53;
- Borggrevestraat 60;
- Borggrevestraat 64 (2 nesten);
- Borggrevestraat 66;
- Borggrevestraat 67;
- Borggrevestraat 68;
- Veenstraat 5;
- Veenstraat 7;
- Veenstraat 9;
- Veenstraat 31;
- Veenstraat 39;
- Veenstraat 44;
- Veenstraat 49;
- Veenstraat 53;
- Veenstraat 55;
- Veenstraat 61;
- Veenstraat 63;
- Veenstraat 65 (2 nesten);
- Veenstraat 66;
- Veenstraat 67 (2 nesten);
- Veenstraat 69 (2 nesten);
- Veenstraat 71;
- Veenstraat 73;
- Veenstraat 75;
- Veenstraat 79;
- Veenstraat 81;
- Veenstraat 83;
- Veenstraat 87;
- Veenstraat 89 (2 nesten)
- Veenstraat 93;
- Veenstraat 95 (2 nesten);
- Veenstraat 97 (2 nesten);
- Veenstraat 99;
- Veenstraat 101 (2 nesten);
- Nassaustraat 7;
- Nassaustraat 8;
- Nassaustraat 12.

Gierzwaluw

In totaal zijn binnen het plangebied twee broedparen van gierzwaluw vastgesteld in een woning aan de Borggrevestraat 5. Hier broeden de gierzwaluwen op het dakbeschot waarbij zij binnenkomen via de overhangende nokpan. De locatie van de nesten staat weergegeven in afbeelding 4.

Spreeuw

Binnen het plangebied zijn relatief veel broedparen van spreeuw vastgesteld in het noorden van het plangebied, boven de Nassaustraat. In totaal zijn vijf broedparen vastgesteld op basis van zingende mannetjes. De nesten zijn aangetroffen bij de volgende woningen, en staan weergegeven in afbeelding 4:

- Borggrevestraat 9.
- Borggrevestraat 24.
- Borggrevestraat 31.
- Borggrevestraat 32.
- Veenstraat 51.

Vogels Mijande Wonen 2019-2021

Vogels Westerhaar

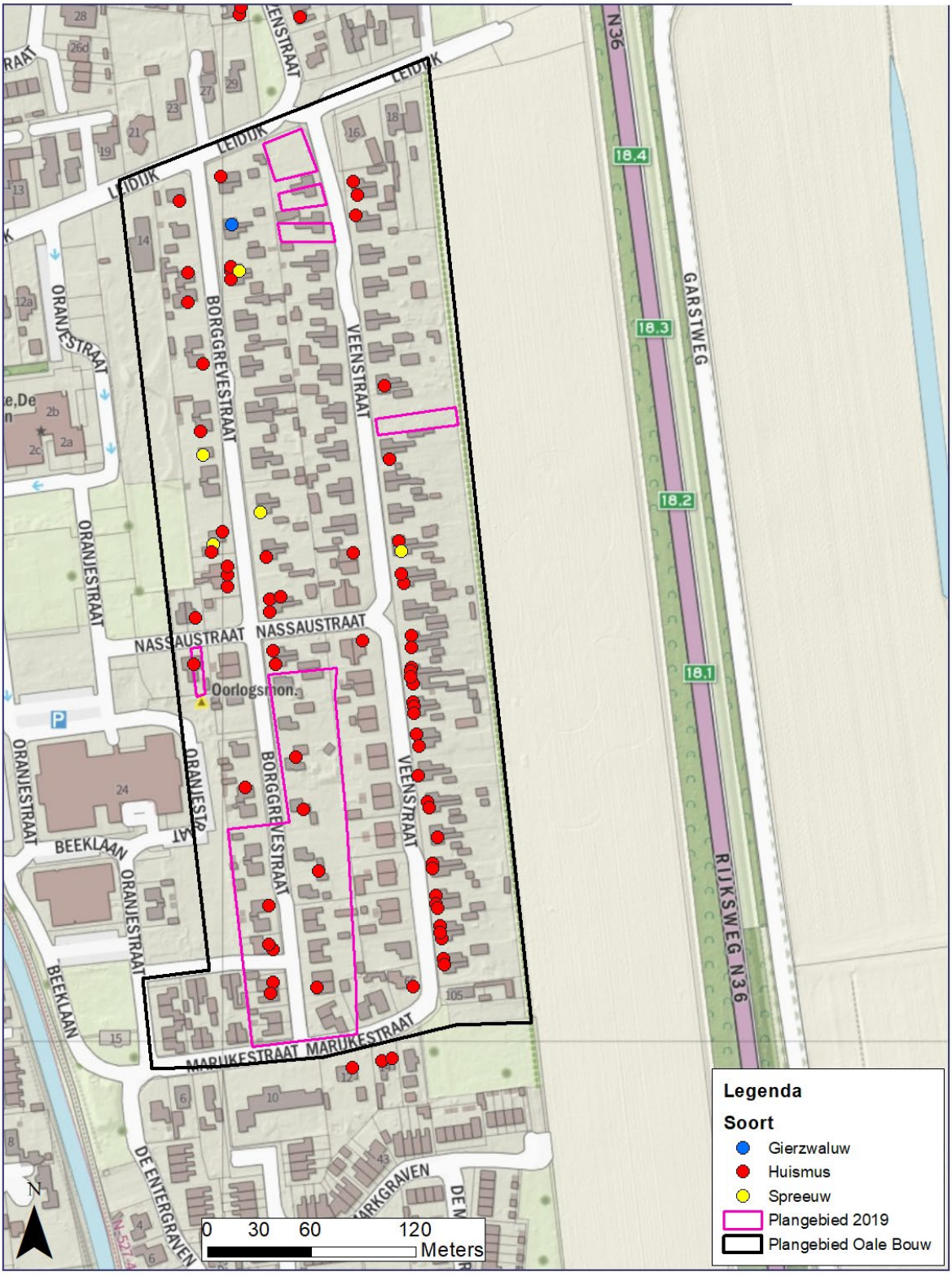

Afbeelding 4. Waargenomen broedvogels gedurende de onderzoeken van 2019 en 2020/2021.

Conclusie

Op basis van het vleermuisonderzoek en vogelonderzoek (huismus, gierzwaluw en spreeuw) worden de onderstaande conclusies getrokken.

Soortenbescherming

Uit het nader onderzoek is naar voren gekomen dat binnen het plangebied vaste-, rust- en verblijfplaatsen en broedlocaties aanwezig zijn van beschermde soorten. Het gaat hierbij om:

Vleermuizen
Acht zomerverblijfplaatsen bij de volgende woningen:
Gewone dwergvleermuis:

- Veenstraat 16;
- Veenstraat 49;
- Veenstraat 75;
- Veenstraat 95;
- Borggrevestraat 50;
- Borggrevestraat 72;
- Oranjestraat 63.

Laatvlieger:
Marijkestraat 3

Daarnaast 12 paar-/baltsverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis bij de volgende woningen (bij benadering):

- Borggrevestraat 1/3;
- Borggrevestraat 9/11;
- Borggrevestraat 10;
- Borggrevestraat 37/39;
- Borggrevestraat 40;
- Borggrevestraat 50;
- Borggrevestraat 66;
- Veenstraat 6/8;
- Veenstraat 14/16;
- Veenstraat 38a;
- Veenstraat 41/43;
- Veenstraat 91.

Huismus
In totaal zijn er 68 broedparen van de huismus vastgesteld bij de volgende woningen:

- Borggrevestraat 1;
- Borggrevestraat 2;
- Borggrevestraat 8;
- Borggrevestraat 9 (2 nesten);
- Borggrevestraat 10;
- Borggrevestraat 11;
- Borggrevestraat 16;
- Borggrevestraat 22;
- Borggrevestraat 32 (2 nesten);
- Borggrevestraat 34 (2 nesten);
- Borggrevestraat 34a;
- Borggrevestraat 35;
- Borggrevestraat 37 (3 nesten);
- Borggrevestraat 41;
- Borggrevestraat 43;
- Borggrevestraat 48;
- Borggrevestraat 49;
- Borggrevestraat 51;
- Borggrevestraat 53;
- Borggrevestraat 60;
- Borggrevestraat 64 (2 nesten);
- Borggrevestraat 66;

- Borggrevestraat 67;
- Borggrevestraat 68;
- Veenstraat 5;
- Veenstraat 7;
- Veenstraat 9;
- Veenstraat 31;
- Veenstraat 39;
- Veenstraat 44;
- Veenstraat 49;
- Veenstraat 53;
- Veenstraat 55;
- Veenstraat 61;
- Veenstraat 63;
- Veenstraat 65 (2 nesten);
- Veenstraat 66;
- Veenstraat 67 (2 nesten);
- Veenstraat 69 (2 nesten);
- Veenstraat 71;
- Veenstraat 73;
- Veenstraat 75;
- Veenstraat 79;
- Veenstraat 81;
- Veenstraat 83;
- Veenstraat 87;
- Veenstraat 89 (2 nesten)
- Veenstraat 93;
- Veenstraat 95 (2 nesten);
- Veenstraat 97 (2 nesten);
- Veenstraat 99;
- Veenstraat 101 (2 nesten);
- Nassaustraat 7;
- Nassaustraat 8;
- Nassaustraat 12..

Gierzwaluw
Er zijn twee broedparen van gierzwaluw vastgesteld in een woning aan de Borggrevestraat 5.

Spreeuw
Bij de volgende woningen zijn nesten aangetroffen van spreeuwen:

- Borggrevestraat 9.
- Borggrevestraat 24.
- Borggrevestraat 31.
- Borggrevestraat 32.
- Veenstraat 51.

Door het slopen van in totaal meer dan 100 woningen kan dit een groot effect hebben op de bovengenoemde beschermde soorten welke van deze woningen afhankelijk zijn. Daarnaast is de impact groter dan bij reguliere verduurzamingsprojecten waarbij de woningen zelf wel gehandhaafd blijven.

Het is hierom belangrijk dat de genomen maatregelen (vleermuiskasten) blijven hangen en ook tijdens de uitvoering gewerkt wordt volgens ecologisch werkprotocol en onder ecologische begeleiding. Hierop volgend is het essentieel dat de nieuwe woningen weer geschikt worden gemaakt voor de aanwezige beschermde soorten. Het wordt geadviseerd om zo snel mogelijk gesprekken op te starten met de betrokken partijen over de te nemen permanente maatregelen in de nieuw te bouwen woningen. Immers is het implementeren van voorzieningen vrij eenvoudig, maar zeer ingewikkeld als de woning eenmaal is gebouwd.

Door het nemen van deze tijdelijke en permanente maatregelen en deze op de juiste manier uit te voeren kan de gunstige staat van instandhouding worden gegarandeerd. Mogelijk kan op deze manier zelfs een plus worden gerealiseerd voor deze soorten. Daarnaast zijn er alternatieven aanwezig in Westerhaar waar Mijande Wonen voornemens is om meer woningen te verduurzamen, in omliggende wijken.

Literatuur

- Eelerwoude 2019, Flora en faunaonderzoek Westerhaar-Vriezenveensewijk, 24 september 2019, projectnummer 9388.
- Eelerwoude 2021, Nader onderzoek beschermde soorten, 14 september 2021, projectnummer 200527.
- ESRI. (2021). ESRI Nederland. Opgehaald van esri.nl

Bijlage 1 - Kwetsbare perioden broedvogels en vleermuizen
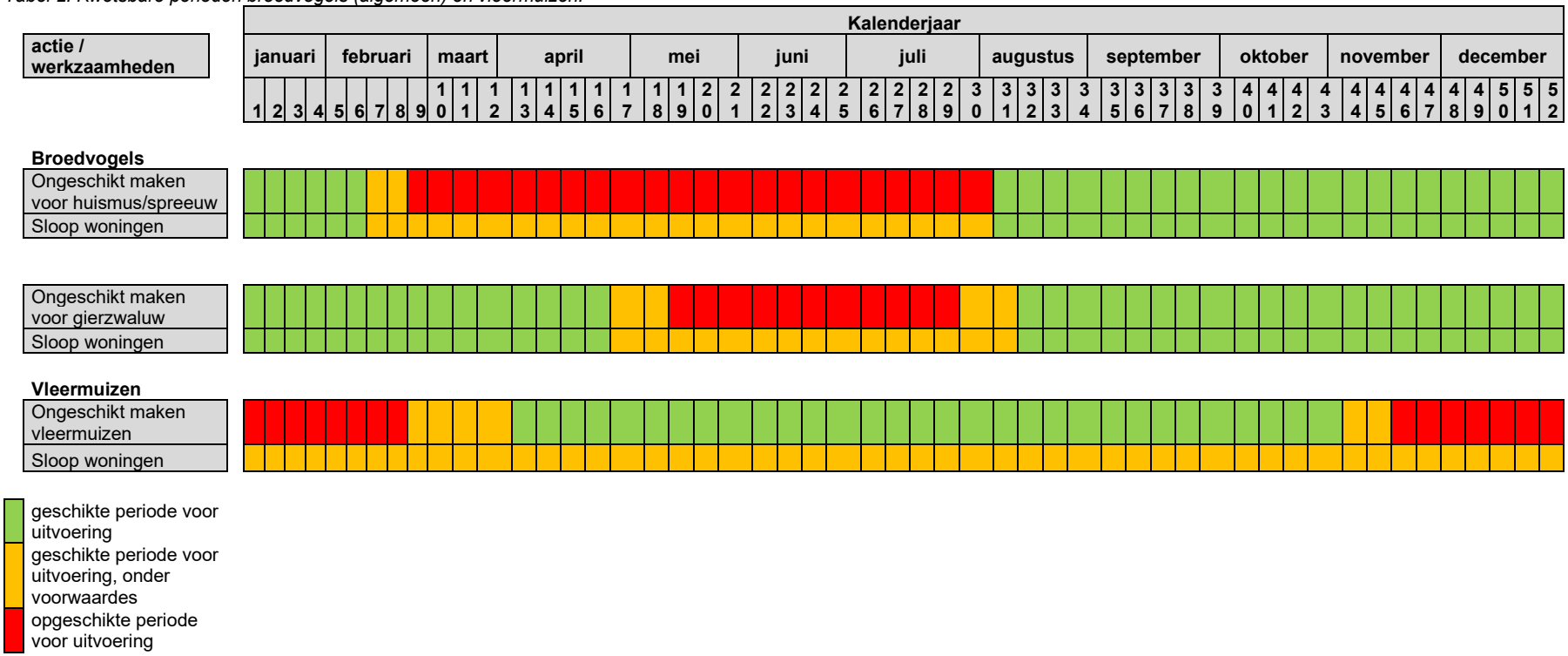
Tabel 2. Kwetsbare perioden broedvogels (algemeen) en vleermuizen.